

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtrek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dilaškem semenišču (Knabenseminar). — Delničniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Kronanje ruskega carja.

Spomin na nesrečno smrt carja Aleksandra II. branil je nasledniku, sinu Aleksandru III. dati se precej po starodavnem načinu slovesno kronati. Odložilo se je toraj do letos. Bali so se tudi nihilistov, da nebi svečanosti motili in morebiti celo novemu carju po življenji stregli. To se ni zgodilo. Kronanje se je završilo redno, sijajno.

Dne 21. pripeljal se je car s carico iz Petrograda po železnici pred Moskvo, glavno mesto in srce celej Rusiji, vsemu cesarstvu ki obsega toliko sveta, da na njem solnce nikoli ne zaide. Okolo 100 milijonov ljudi obrača tje svoje oči. Car in carica sta ostala v Petrovskem gradu in 22. t. m. obhajala slovesen uhod v Moskvo in tamošnji grad Kreml. Car je jahal belega konja, carica pa se peljala na vozi, kojega je vleklo 8 krasnih konj. Uhod je bil sijajen, ljudstvo navdušeno.

Iz Kremla sta se 23. t. m. car in carica preselila v mali gradič sredi zelenih gajev na južnej strani Moskve v „Neskučnijo palato“, kder sta se postila in z molitvijo pripravljala na slovesno maziljenje in kronanje. Med tem so došli poslaniki cesarjev, kraljev in republik skoraj celega sveta v Moskvo, dalje poslanstva raznih ruskih narodov, stanov, mest, kmetov. Opomnimo še tukaj, da so namesto vojakov izbrani kmetje ruskega carja varovali in ga stražili pred „Neskučnijo palato“. V soboto 26. t. m. zvečer sta se car in carica podala nazaj v Kreml.

V nedeljo 27. t. m. ob 10. uri dopoldne zagromijo topovi, vsi zvonovi zvonijo in obdana od sijajnega spremstva vhaajata car in carica sredi skoz vojaštvo in ljudstvo h kronanju v Uspenskej cerkvi. Trije nadškofje maziliijo carja in carico: moskovski, novgorodski in kijevski ter molijo za nju. Potem si dene car sam cesarsko krono na glavo in z drugo venča carico. Zatem čeravno ves v cesarskem blišči

poklekne pred sv. altar in bere glasno molitev za ruski narod. Telegrami poročajo, da je to carja silno ganilo in pretreslo, da se je razjokal. Maziljena in kronana car in carica obiščeta sedaj v sijajnem sprevedu Blagovenščensko in Arhangelško cerkev in se podata v „Granovitajo palato“ in se pokažeta s „krasnoga krilca“ ali rudečih stopnic ljudstvu, ki ju navdušeno pozdravlja. Svečanost bila je dokončana. Sledile so potem razne veselice za cesarske goste in ljudstvo.

Isti den objavilo se je dvoje carjevih pisem. V prvem odpušča ljudstvu vse davke zastale do 1. jan. 1883, pomilosti politične in druge kaznovance razven razbojnikov, zlasti pa dovoli prosto vrnitev poljskim vstašem in puntarjem. V drugem pismu pa, ki je poslano ministru zunanjih zadev, povdarja ruski car, da ne namerava nobene vojske, ampak, da mu bode glavna skrb ohraniti mir in urediti veliko državo rusko ter ljudstvu pomagati do vsestranskega napredka in blagostanja.

Dvojno pismo napravilo je po celem svetu ugoden utis.

Popravljen šolska postava.

L. 1869 so nemški liberalci naredili novo šolsko postavo. Konservativni možje so zastonj svarili in pravili, da postave ne bode mogoče izvrševati. Prerokovali so, da jo bode treba kedaj prenarajati, ker ljudje, zlasti na kmetih ne bodo mogli tolikih bremen nositi. To se je precej začelo kazati in uže l. 1870 je minister Stremajer zaukazal nekoliko olajšav. S časom prijavilo se je toliko napak, težav, plačil, nedostatkov pri šolah, da jih celo liberalci niso več tajili. Zlasti pa so nemški kmetje volili l. 1879 v državni zbor take poslance, ki so jim morali obečati, da bodo pomagali šolsko postavo prenaraditi. Cela 4 leta so se poslanci za to v državnem zboru potegovali in letos se jim je posrečilo. Šolska postava je v najpotreb-

nejših točkah prenaprejena in prenapredba od cesarja potrjena. Glavne točke so sledeče:

1. Liberalci so prej katoliške, verske šole spremenili v brezverske. Zato se je zgodilo, da so katoliške kristijanske deci postavljali celo judovskih učiteljev, lutrovskih ali brezverskih, najboljše na Dunaji, na Českem itd.

Temu prihaja sedaj § 48 prenaprejene šolske postave v okom. Kder je deca zvečinoma katoliška, mora biti vodja šolski katoličan. On mora tudi skušnjo imeti, da zna v potrebi krščanski nauk učiti in je dolžen zraven biti, kedar bo šolska mladež verske vaje opravljala, n. pr. k spovedi, sv. obhajilu šla.

Mnogo žalostij so dobri kmetski ljudje uže imeli, ker so učitelje morali trpeti ki se niso dobro obnašali ter starim in mladim bili v pohujšanje in v sramoto tovaršem.

Prenaprejena šolska postava ponuja v § 54 pomoči, ki zahteva od učitelja tudi zunaj šole dobrega obnašanja. Kdor bi se tukaj pregrešil, ta bi prišel sedaj v hude preiskave, zadrege in kazni. Pridnim učiteljem pa ta paragraf ni nevaren; kajti pristavljeno je, da se nobeden stalno nameščen učitelj ne sme odstaviti brez redne disciplinarne preiskave. Malopridnim učiteljem pa je potreben strah narejen.

2. Veliko nevolje pouzročila je nova šolska postava s tem, da so bili starši kaznovani, če so svoje 13- in 14-letne faute ali dekleta doma pri kakem potrebnem delu pridržavali. Sicer je minister tu pa tam dovolil, da smejo otroci časih doma ostajati, pa to je stalo starše veliko potov in prošenj. Temu je sedaj konec storjen. Sicer zaukazuje tudi novi § 21 šolanje do konca 14. leta. Toda staršem se mora, ako to zahtevajo, dovoliti 13- in 14-letne otroke doma pridržavati. Zamuda se pa ima popravljati s tem, da takšne otroke v šolo pošiljajo vsaj pol leta (n. pr. po zimi in so po leti lahko doma) ali do poludne ali vsaj nekaj dni v tednu. Takšni odrasli šolarji se morajo podučevati v posebnih oddelkih.

3. Največ bremen delalo je ljudem stavljenje novih šol in poveševanje starih učilnic. V tej reči velevali novi § 59, da morajo povsod poskrbeti za novo šolo, kder zaporedno v petih letih poprek naštejejo več kakor 40 šolarjev v okrožji ene ure, ki so sedaj prisiljeni dalje, kakor 4 kilometre v šolo hoditi.

Koliko otrok da se more enemu učitelju odmeriti, to kaže novi § 11. namreč: ako pride v celodnevno podučevanje v treh zaporednih letih na enega učitelja 80 učencev, tedaj se mu mora skrbeti za drugega učitelja, in če 160, za tretjega. Tedaj le, ako se v povedanej meri pomnoži število učencev, dolžne so šolske srenje in šolske oblasti prirediti večjo šolo in novega učitelja. Pa tudi tukaj si lahko še pomagajo s poludnevnim podučeva-

njem, ki je po § 7 tudi dovoljeno. Kder toraj zlasti na kmetih kaže upeljati samo poludnevni poduk tako, da nekaj dece zjutra, nekaj pa večerka šolo obiskuje, ga lahko uvedejo. No, in tukaj smejo enemu učitelju odmeriti do 100 učencev, preden treba skrbeti za drugega. Sploh pa se pri odmeri otrok za enega učitelja, kedar se preiskuje, jeli treba večje šole in še drugega učitelja, ne smejo všteti učenci 13. in 14. leta, ampak samo šolarji v 7., 8., 9., 10., 11. in 12. letu starosti.

To so najvažnejše točke prenaprejene šolske postave. Zahvaliti jih imamo grofu Taaffeju, ki je v gosposko zbornico poklical dovoljno število konservativcev, dalje českim, poljskim in nemško-konservativnim poslancem, s katerimi so glasovali tudi slovenski, med njimi baron Goedel, g. Herman in dr. Vošnjak. Šolska bremena so znatno polajšana! Treba je, da se postava točno izvršuje.

Gospodarske stvari.

Prvo občno zborovanje „Cesarjevič Rudolfovega sadjerejskega društva za Spodnji Štajer.“

V nedeljo popoldne 20. t. m. se je v Šentjurji ob južni železnici zbralo, dasi je deževno vreme, nad šestdeset prijateljev sadjerejstva iz raznih krajev in stanov.

Društveni ravnatelj g. dr. Gustav Ipavič izrazi svojo zadovoljnost o mnogobrojnej udeležbi — pri tako slabem vremenu, ter pozdravlja nazoče otvori prvi občni zbor „Cesarjevič Rudolfovega sadjerejskega društva za Spodnji Štajer.“ Prehajaje k poročilu o društvenem delovanju opomni, da se je iz poprejšnjega sadjerejskega društva namenjenega šentjurskej župniji (fari), pretvorilo in razširilo v sedanje društvo, ki razteza svoj delokrog na ves Spodnji Štajer. Prejšnja društvena pravila so se primerno prenapredila. Njegova visokost cesarjevič Rudolf je dovolil, da se sme tudi to razširjeno društvo, kakor prejšnje, po Njegovem imeni „Cesarjevič Rudolfovo“ in društveni vrt „Štefanijevi vrt“ imenovati.

Društvo je od trške občine vzelo „trški pašnik“ „gmajno“ v spodnjem trgu, ki meri nad jedno oralo (joho) v najem, ga globoko (75 ctm.) prekopati in z latami ograditi dalo. Divjakov se je po — in presadilo 14000, okoli 2000 se jih je razdelilo posestnikom, okoli 4000 se jih je požlahtnilo, za 8000 cepičev razdelilo.

Predelevanje „gmajne“ v vrt, ograjenje in vse druge potrebščine so prizadjale 680 fl. stroškov, predno se je vrt tako lepo priredil, kakor je zdaj; večino teh visokih stroškov pa so žrtovalni in domoljubni tržani Šentjurčani nosili sami že pri prejšnjem društvu, za kar jim gre